JUDISKA KÄRNFRÅGOR INFÖR RIKSDAGSVALET 2026

Ett gemensamt underlag för väljare
samt ramverk för kommande dialog med Sveriges riksdagspartier

eja European Jewish Association
The Jewish Voice of Europe

WJC

Innehåll

Innehåll 2
1. Inledning 4
Grundprinciper för arbetet 4
Så är dokumentet uppbyggt 5
2. Nulägesbild: judiskt liv i Sverige i dag 6
3. Tematiska huvudområden 9
3.1 Säkerhet och skydd av judiskt liv 9
Vi kräver: Säkerhet och skydd av judiskt liv 10
3.2 Antisemitism och hatbrott 10
Vi kräver: Antisemitism och hatbrott 11
3.3 Trygghet i det offentliga rummet 11
Vi kräver: Trygghet i det offentliga rummet 12
3.4 Religionsfrihet och judiskt vardagsliv 12
Vi kräver: Religionsfrihet och judiskt vardagsliv 13
3.5 Utbildning, kunskap och förebyggande arbete 13
Vi kräver: Utbildning, kunskap och förebyggande arbete 15
3.6 Sveriges ansvar i EU och internationellt 15
Vi kräver: Sveriges ansvar i EU och internationellt 16
4. Partigranskning 18
4.1 Socialdemokraterna 18
4.2 Sverigedemokraterna 19
4.3 Moderaterna 20
4.4 Vänsterpartiet 21
4.5 Centerpartiet 22
4.6 Kristdemokraterna 22
4.7 Miljöpartiet 23
4.8 Liberalerna 24
5. Dialog och uppföljning 25
5.1 Uppföljning efter valet 25
5.2 Användning av civilsamhälle och media 25
6. Avslutning och kontakt 26
För European Jewish Association och för World Jewish Congress 26
Källor i urval 27

DEL 1

Gemensam grund

Ramen som European Jewish Association och World Jewish Congress står bakom: nuläget för judiskt liv i Sverige samt de sex avgörande sakområdena

1. Inledning

Inför riksdagsvalet 2026 presenterar European Jewish Association (EJA) och World Jewish Congress (WJC) detta dokument med judiska kärnfrågor. Syftet är att inför valet tydliggöra vilka frågor som är avgörande för judiskt liv i Sverige och att skapa en stabil grund för kommande dialog med Sveriges riksdagspartier. Dokumentet har tagits fram av EJA och WJC och har haft löpande dialog med Judiska Centralrådet i frågor som gäller den svenska judiska minoriteten.

Judiskt liv i Sverige är en självklar del av det svenska samhället. Samtidigt har de senaste åren inneburit ett förändrat säkerhetsläge, en tydlig ökning av antisemitism och en växande oro i vardagen för många judar. Detta är inte en isolerad minoritetsfråga. Det handlar om demokrati, rättsstat och grundläggande fri- och rättigheter. När människor känner att de behöver dölja sin identitet eller begränsa sitt deltagande i det offentliga livet påverkar det tilliten och sammanhållningen i hela samhället.

Detta dokument är inte framtaget för att tillrättavisa politiska partier eller skapa konfrontation. Ambitionen är istället att bidra med kunskap, erfarenhet och tydlighet. Genom att öppet redovisa vilka områden som är centrala för judiska väljare och judiska organisationer i Sverige ges partierna möjlighet att utveckla sin politik där det behövs. Tydlighet före valrörelsen skapar bättre förutsättningar än kritik i efterhand.

EJA och WJC kommer efter valet att kontakta samtliga riksdagspartier individuellt för att gå igenom dokumentet och föra en konstruktiv dialog om hur politiken konkret kan bidra till att stärka och skydda judiskt liv i Sverige. Vi ser detta som ett gemensamt ansvar och en möjlighet till samarbete.

I de följande avsnitten beskriver vi centrala sakområden och formulerar konkreta frågor som kommer att ställas till partierna. Dessa frågor ligger till grund för våra gemensamma krav. Syftet är att ge judiska väljare i Sverige en tydlig och saklig bild av hur partierna hanterar frågor som rör säkerhet, religionsfrihet, kampen mot antisemitism och förutsättningarna för ett levande judiskt vardagsliv. På så sätt kan dokumentet fungera som ett kunskapsunderlag inför valet och bidra till en mer informerad demokratisk process.

Vi vill redan nu tacka de politiska partier som tar sig tid att sätta sig in i dessa frågor och bidra till en konstruktiv dialog. Ett levande judiskt liv i Sverige är en tillgång för hela landet och ett gemensamt ansvar för alla som värnar ett öppet och demokratiskt samhälle.

Grundprinciper för arbetet

- Transparens före överraskning
- Tydliga förväntningar inför valrörelsen
- Samma kriterier före och efter valet
- Långsiktigt ansvarstagande
- Judiska frågor som demokratiska samhällsfrågor

Så är dokumentet uppbyggt

Det här dokumentet kan läsas på två sätt. Den första delen är vår gemensamma grund. Här beskriver vi hur judiskt liv i Sverige ser ut i dag och de sex områden som avgör om judar kan leva öppet och tryggt, med konkreta frågor för varje område. Det är måttstocken, och den ligger fast oavsett vilket parti man tittar på.

Den andra delen fokuserar på partierna. För varje riksdagsparti går vi igenom vad de säger, vad de faktiskt har gjort under mandatperioden och vår sammanfattande bedömning, allt grundat i offentliga källor.

2. Nulägesbild: judiskt liv i Sverige i dag

Judiskt liv i Sverige befinner sig i ett allvarligt läge. Sedan Hamas terrorattack den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza har antisemitismen blivit mer synlig och mer normaliserad, samt präglar judars vardag i betydligt högre utsträckning än tidigare. Myndigheter, judiska organisationer och regeringen är samstämmiga i sin bedömning: utvecklingen har farliga konsekvenser för trygghet, säkerhet och möjligheten att leva öppet som jude i Sverige.

Denna lägesbild bygger på underlag från statliga myndigheter, judiska organisationer, forskningsinstitut och europeiska jämförelser och ger en beskrivning av situationen i dag.

Regeringen konstaterar i sin långsiktiga strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism, att antisemitismen i Sverige är ett strukturellt samhällsproblem. Den begränsar judars möjlighet att leva öppet och tryggt och står i direkt konflikt med Sveriges åtaganden gentemot judar som nationell minoritet.

Brottsförebyggande rådets senaste rapport om polisanmälda hatbrott visar att hatbrott med antisemitiska motiv har ökat de senaste åren. Utvecklingen kopplas till internationella händelser och en ökad polarisering i samhället efter Hamas attack den 7 oktober 2023. I fördjupade studier beskriver BRÅ hur antisemitismen upplevs som mer aggressiv, mer normaliserad och mer närvarande i vardagen, i offentliga miljöer, i skolan och på nätet.

Institutet för mänskliga rättigheter bekräftar denna bild och pekar på hur återkommande utsatthet påverkar judiska församlingars verksamhet, rekrytering och framtidstro. Många

upplever dessutom en låg tillit till rättsväsendets förmåga att hantera antisemitiska hatbrott, särskilt mot bakgrund av att få anmälningar leder till åtal och dom.

Tidigare nationella attitydundersökningar visar att antisemitiska föreställningar förekommer i den svenska befolkningen i en inte obetydlig omfattning, vilket utgör en viktig bakgrund till dagens utveckling. Europeiska jämförelser visar att judar i Sverige, liksom i övriga EU, i hög grad upplever antisemitism i vardagen och ofta anpassar sitt beteende för att undvika att bli identifierade som judar.

Säkerhetsläget utgör i dag en grundläggande ram för judiskt liv i Sverige. Säkerhetspolisen beskriver ett försämrat säkerhetsläge kopplat till internationella konflikter, terrorism och våldsbejakande extremism, där symboliska mål såsom religiösa institutioner och minoritetsmiljöer påverkas.

För judiska församlingar innebär detta ett permanent behov av säkerhetsåtgärder, bevakning och riskbedömningar vid gudstjänster, skolor och kulturella evenemang. Den tidigare myndigheten för stöd till trossamfund konstaterar att hot och trakasserier riskerar att begränsa möjligheten att bedriva öppen verksamhet, vilket särskilt drabbar utsatta minoriteter.

Konsekvenserna är påtagliga i vardagen. Många judar undviker att bära religiösa symboler, anpassar sina rörelsemönster eller avstår från offentliga sammanhang av rädsla för trakasserier. Medier har rapporterat om hur judiska kulturarrangemang haft svårt att få tillgång till lokaler av säkerhetsskäl, vilket i praktiken begränsar det offentliga judiska kulturlivet.

Skolan lyfts av flera aktörer fram som en särskilt sårbar miljö. Judiska barn och unga riskerar att utsättas för trakasserier, ifrågasättanden och social press, vilket påverkar både skolgång och identitetsutveckling.

Denna problematik blir särskilt tydlig i Judiska ungdomsförbundets (JUS) undersökningar bland universitetsstudenter. JUS visar att många judiska studenter upplever antisemitism på campus, känner sig otrygga i undervisningssituationer och i vissa fall undviker att uttrycka sin judiska identitet eller delta i akademiska sammanhang. Undersökningen pekar också på bristande stöd från lärosäten och en osäkerhet kring var gränsen går mellan politiska uttryck och antisemitism.

Flera myndigheter och judiska organisationer beskriver tiden efter den 7 oktober 2023 som en tydlig brytpunkt. Antisemitismen har blivit mer synlig i det offentliga samtalet och i digitala miljöer, samtidigt som gränsen mellan legitim politisk kritik och antisemitiska uttryck ofta suddas ut. Tonläget i samhällsdebatten har hårdnat, vilket bidrar till ökad otrygghet och en känsla av isolering bland judar i Sverige.

Mot denna bakgrund har staten vidtagit flera viktiga åtgärder. År 2025 antog regeringen Sveriges första långsiktiga strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism (2025-2034), med fokus på samordning, långsiktighet och strukturellt ansvar.

Ett centralt steg är inrättandet av en nationell samordnare för att motverka antisemitism och stärka judiskt liv. Funktionen syftar till att förbättra samverkan mellan myndigheter, följa upp genomförandet av strategin och säkerställa att statens insatser omsätts i konkret trygghet för judar i Sverige.

Regeringen har även antagit en bred handlingsplan mot rasism och hatbrott, aviserat riktade säkerhetssatsningar och gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att analysera rättskedjans hantering av antisemitiska hatbrott, inklusive varför så få ärenden leder till åtal och dom.

Sammantaget visar tillgängliga underlag att situationen för judar i Sverige i dag är allvarlig. Antisemitismen har ökat, säkerhetsläget har försämrats och konsekvenserna för vardagsliv, skolor, universitet och civilsamhälle är tydliga. Trots ett starkt minoritetsrättsligt ramverk kvarstår en betydande klyfta mellan formella rättigheter och faktiska möjligheter att leva öppet och tryggt judiskt liv.

Statens erkännande av antisemitismens strukturella karaktär, inrättandet av en nationell samordnare samt antagandet av långsiktiga strategier och handlingsplaner utgör viktiga och nödvändiga steg. Avgörande framåt blir dock hur dessa åtaganden implementeras i praktiken, följs upp systematiskt och kompletteras med ytterligare åtgärder där brister identifieras. Utan tydlig ansvarsfördelning, mätbar uppföljning och reellt genomslag riskerar insatserna att förbli deklarativa.

Den ökande antisemitismen utgör därutöver inte enbart ett hot mot den judiska minoriteten, utan mot demokratin och de grundläggande värderingar som det svenska samhället vilar på. När hat, hot och exkludering normaliseras urholkas tilliten till rättsstaten, yttrandefriheten och allas lika värde. Att effektivt motverka antisemitism är därför inte en särfråga, utan en central del av arbetet för att värna ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle.

3. Tematiska huvudområden

Judiskt liv i Sverige berörs av frågor som löper genom hela samhället, från säkerhet och rättsstat till skola, religionsfrihet och Sveriges roll i världen. Vi har samlat dem i sex områden som tillsammans avgör om judar kan leva öppet och tryggt i Sverige. Dessa områden hänger ihop. Bristande säkerhet påverkar viljan att synas, okunskap göder hatbrott, och det som sägs om Israel i internationella forum får återverkningar på gator och torg här hemma. För varje område beskriver vi läget, vad som står på spel och vilka konkreta åtaganden som vi kräver av politiken.

3.1 Säkerhet och skydd av judiskt liv

Skyddet av judiskt liv i Sverige är i dag en nödvändig men samtidigt problematisk realitet. Judiska församlingar, skolor och institutioner lever sedan lång tid med ett förhöjt säkerhetsläge, vilket efter Hamas terrordåd den 7 oktober 2023 har blivit än mer påtagligt. Behovet av bevakning, tekniska skyddsåtgärder och samverkan med polis och säkerhetsmyndigheter är i praktiken permanent.

Samtidigt innebär detta en grundläggande belastning på judiskt liv. När vardagliga aktiviteter kräver säkerhetsbedömningar och särskilda skyddsåtgärder påverkas både tillgänglighet och öppenhet. Det riskerar att skapa ett läge där judiskt liv förvisso *kan* existera, men endast under *särskilda villkor*. Ett sådant tillstånd kan inte betraktas som långsiktigt hållbart i ett demokratiskt samhälle.

Statens ansvar är därför tydligt. Skyddet av judiska institutioner och miljöer kan inte vila på tillfälliga lösningar eller projektbaserade medel. Det kräver ett öronmärkt, långsiktigt och förutsägbart finansiellt åtagande från staten, som speglar att hotbilden inte är tillfällig utan strukturell. Utan stabil finansiering riskerar säkerhetsarbetet att bli fragmenterat, kortsiktigt och i praktiken överföras till enskilda församlingar och organisationer.

Ett långsiktigt finansiellt åtagande är inte en förmån, utan en förutsättning för likvärdigt minoritetsskydd. Säkerhetsåtgärder ska möjliggöra judiskt liv, inte begränsa det. De ska göra det möjligt att bedriva religiös verksamhet, utbildning och kultur på öppna och tillgängliga villkor, utan att ekonomisk osäkerhet i sig blir en säkerhetsrisk.

European Jewish Association och World Jewish Congress förväntar sig att skyddet av judiskt liv betraktas som ett statligt kärnansvar. I ett samhälle som värnar mänskliga rättigheter och minoritetsskydd ska ingen grupp behöva bära oproportionerliga och permanenta säkerhetskostnader för att kunna utöva sin religion, bedriva utbildning eller delta fullt ut i samhälls- och kulturlivet.

Vi kräver: Säkerhet och skydd av judiskt liv

1. Statens finansiering av säkerhetshöjande åtgärder för judiska institutioner ska vara långsiktig, öronmärkt och förutsägbar, och nivån ska följa den faktiska hotbilden.
2. Judiska församlingar, skolor, förskolor och äldreboenden ska inte behöva bekosta permanenta säkerhetsåtgärder med egna verksamhetsmedel.
3. Handläggningstiderna för statsbidrag till säkerhetshöjande åtgärder ska kortas så att beslut om beviljat stöd alltid fattas innan det evenemang eller den verksamhet som stödet avser genomförs.
4. Polisen ska säkerställa skydd och förhöjd närvaro vid judiska institutioner och arrangemang när hotbilden kräver det.
5. Den nationella samordnaren för att motverka antisemitism och stärka judiskt liv ska ges mandat, resurser och ett tydligt uppföljningsansvar.
6. Genomförandet av den nationella strategin för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism (2025-2034) ska följas upp årligen med mätbara mål och offentlig redovisning.
7. En strukturerad samverkan mellan Säkerhetspolisen, polisen, kommuner och judiska organisationer ska finnas i hela landet.
8. Säkerhetsåtgärder ska utformas så att de möjliggör öppen judisk verksamhet, inte begränsar den.

3.2 Antisemitism och hatbrott

Antisemitismen i Sverige är i dag ett konkret och mätbart problem. Hatbrott med antisemitiska motiv återkommer i statistiken, och många judar vittnar om hot, trakasserier och social utsatthet. Det handlar om allt från skadegörelse och hotfulla meddelanden till öppna angrepp i det offentliga rummet. Varje sådant brott är inte bara en attack mot en individ utan mot rättsstatens grundprincip om likhet inför lagen.

Samtidigt har antisemitismen förändrats i form. Förutom klassiska konspirationsteorier och traditionella stereotyper ser vi i dag en tydlig israelisering av hatet. Judar i Sverige hålls kollektivt ansvariga för politiska händelser i Mellanöstern. Förolämpningar och hat som tidigare riktades direkt mot judar formuleras i dag som angrepp på ”sionister”, men syftet är ofta detsamma: att markera att judar inte fullt ut hör hemma i det svenska samhället. Det är

avgörande att politiken och rättsväsendet förstår denna utveckling och inte enbart fokuserar på historiska uttryck för antisemitism.

Statens ansvar är tydligt. Hatbrott måste identifieras korrekt, utredas effektivt och lagföras konsekvent. Det kräver specialistkompetens inom polis och åklagarväsende samt tydlig statistik som gör problembilden synlig. Politiken behöver säkerställa att etablerade definitioner av antisemitism får genomslag i myndigheters arbete och att det finns resurser för utbildning och förebyggande insatser.

European Jewish Association och World Jewish Congress förväntar sig att antisemitism behandlas som det samhällshot det är. Det innebär nolltolerans mot hatbrott, tydliga markeringar från politiskt ledarskap och ett rättsväsende som prioriterar dessa brott. Ett samhälle som inte konsekvent bekämpar antisemitism riskerar att gradvis försvaga rättsstatens auktoritet och därmed sina egna demokratiska fundament.

Vi kräver: Antisemitism och hatbrott

1. IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism ska konsekvent implementeras och användas i svensk offentlig sektor, inklusive rättsväsende, myndigheter och utbildningsinstitutioner.
2. Hatbrott med antisemitiskt motiv ska prioriteras, särskild kompetenssäkrad hantering ska finnas och brotten ska tydligt katalogiseras och följas upp statistiskt.
3. Antisemitismens israeliserade uttryck ska erkännas och hanteras som en del av det antisemitiska hotet.
4. Partiet ska ha tydliga riktlinjer för hur företrädare agerar när antisemitisk retorik, inklusive Israeliserade uttryck, förekommer inom den egna organisationen.
5. Förebyggande arbete mot antisemitism i skola och civilsamhälle ska ges långsiktiga och öronmärkta resurser.
6. Skolor och universitet ska ha tydliga handlingsplaner för hur antisemitism förebyggs och hanteras när den uppstår.
7. Offentliga myndigheter ska säkerställa att anställda får utbildning om antisemitism och dess samtida uttrycksformer.
8. Säkerhetsrelaterade kostnader för judiska församlingar, skolor, förskolor och äldreboenden ska finansieras separat och inte belasta ordinarie verksamhetsbidrag.
9. Organisationer som sprider eller legitimerar antisemitism ska fråntas offentliga bidrag.
10. Tillstånd för offentliga sammankomster ska kunna återkallas eller nekas när arrangörer sprider antisemitisk retorik eller uppmanar till våld.

3.3 Trygghet i det offentliga rummet

Säkerhet och trygghet är inte samma sak. Säkerhet kan skapas genom poliser, kameror och fysiska barriärer. Trygghet är den känsla som uppstår när dessa åtgärder inte ständigt behövs, när människor kan röra sig fritt utan rädsla och utan att behöva tänka på skydd. För många judar i Sverige har denna trygghet i det offentliga rummet minskat.

Det offentliga rummet omfattar gator och torg, skolor och universitet, arbetsplatser och kulturella arenor. När judar tvekar inför att bära synliga symboler, undviker vissa platser eller väljer att inte delta i samhällsdebatten är det ett tecken på att tryggheten brister. Om upplevelsen är att samhället inte kan garantera grundläggande skydd finns en risk att människor i stället drar sig tillbaka. En sådan desintegration är farlig, både för individen och för samhället i stort.

Säkerhetsåtgärder är ibland nödvändiga, men målet kan aldrig vara att judiskt liv ska skyddas genom att isoleras. Vi får inte hamna i ett läge där judar låses in för att vara säkra, medan det omgivande samhället förblir oförändrat. Ett öppet och demokratiskt samhälle måste sträva efter att skapa verklig trygghet, där judar kan leva synligt och delta fullt ut utan att vara beroende av murar eller ständig polisiär närvaro.

Politikens ansvar är därför dubbelt. Dels att säkerställa att ordningsregler och skydd mot trakasserier tillämpas konsekvent, dels att arbeta långsiktigt för ett samhällsklimat där hot och hat inte normaliseras. European Jewish Association och World Jewish Congress förväntar sig att tryggheten för judar i det offentliga rummet prioriteras som en central demokratifråga. När människor känner att de måste dra sig undan för att vara säkra har samhället redan misslyckats med något grundläggande.

Vi kräver: Trygghet i det offentliga rummet

1. Kommuner ska ha en tydlig åtgärdsplan för att motverka antisemitism och stärka tryggheten för judar i det offentliga rummet.
2. Polisen ska ha utsedda kontaktpersoner med ansvar för frågor som rör antisemitism och judisk trygghet i hela landet.
3. Demonstrationer som genom antisemitisk retorik eller hot skapar otrygghet för judar ska inte beviljas eller få behålla tillstånd.
4. Judars upplevda trygghet i det offentliga rummet ska mätas årligen och följas upp med konkreta åtgärder.
5. Offentliga arrangemang som finansieras av stat eller kommun ska ha tydliga riktlinjer mot antisemitisk retorik och trakasserier.
6. Offentliga arbetsgivare ska ha tydliga och specifika rutiner för att förebygga och hantera antisemitism mot anställda i tjänsten.
7. Kommuner ska aktivt synliggöra och inkludera judiska högtider och evenemang i det offentliga rummet som en naturlig del av det lokala kulturlivet.

3.4 Religionsfrihet och judiskt vardagsliv

Religionsfriheten är en grundläggande rättighet och en förutsättning för judiskt liv i Sverige. För judar innebär religionsfrihet inte enbart rätten till personlig trosutövning, utan möjligheten att leva ett fullt judiskt liv i praktiken och att föra detta vidare till kommande generationer. Det omfattar religiösa högtider och gudstjänster, utbildning, kostregler samt manlig omskärelse, som är central för judisk identitet och kontinuitet.

Judiskt liv är en integrerad del av den svenska samhälls- och kulturhistorien. Judisk historia i Sverige är svensk historia, och judisk kultur har under lång tid bidragit till landets kulturella, ekonomiska och intellektuella utveckling. Rätten att leva judiskt i Sverige är därmed inte en fråga om särintressen, utan om erkännande av judar som en självklar och permanent del av det svenska samhället.

Tillgång till koshermat och möjligheten att utöva grundläggande religiösa traditioner är avgörande för att judiskt vardagsliv ska vara möjligt. När dessa förutsättningar ifrågasätts, begränsas eller görs föremål för återkommande politiska eller juridiska debatter skapas osäkerhet kring judars långsiktiga framtid i Sverige. En religionsfrihet som endast gäller i teorin, men som i praktiken villkoras, riskerar att urholkas.

Religionsfrihet handlar också om synlighet. När judar av rädsla för negativa reaktioner eller trakasserier avstår från att bära religiösa symboler eller öppet uttrycka sin identitet, innebär det att friheten redan är inskränkt. Ett demokratiskt samhälle kan inte acceptera att medborgare känner sig tvingade att dölja sin religiösa tillhörighet för att undvika utsatthet.

Politikens ansvar är därför att säkerställa att religionsfriheten skyddas konsekvent och långsiktigt, utan stegvisa begränsningar eller tvetydiga signaler. Att värna judiskt vardagsliv, inklusive rätten till kosher och manlig omskärelse, är inte ett avsteg från svenska värderingar, utan ett uttryck för dem. Det är ett test på samhällets förmåga att upprätthålla grundläggande fri- och rättigheter, även när de rör minoriteter.

Vi kräver: Religionsfrihet och judiskt vardagsliv

1. Tillgången till koshermat ska säkras, inklusive möjligheten att importera kosherprodukter utan nya restriktioner eller stigmatiserande märkningskrav.
2. Judiska högtider ska respekteras i skola, högre utbildning och arbetsliv, exempelvis vid frånvaro, examination och schemaläggning.
3. Sveriges åtaganden gentemot judar som nationell minoritet ska efterlevas fullt ut, inklusive stöd till jiddisch och judisk kultur.
4. Judiskt kulturliv ska kunna verka offentligt, och tillgång till lokaler för judiska arrangemang ska inte hindras av säkerhetsskäl utan att samhället tar ansvar för skyddet.
5. Inga nya lagar eller regler ska införas som direkt eller indirekt omöjliggör centrala judiska traditioner.
6. Rätten till manlig omskärelse ska garanteras och inte bli föremål för förbud, åldersgränser eller andra inskränkningar.

3.5 Utbildning, kunskap och förebyggande arbete

Utbildning och kunskap utgör en av de mest avgörande långsiktiga faktorerna i arbetet mot antisemitism. Den dramatiska ökningen och normaliseringen av antisemitism visar att nuvarande insatser är otillräckliga. Utan en bred och samtida förståelse för hur antisemitism tar sig uttryck i dag riskerar både beslutsfattare, myndigheter och utbildningsinstitutioner att

underskatta problemets omfattning och missa dess mest skadliga och snabbt föränderliga former.

Undervisning om antisemitism kan inte begränsas till Förintelsen som historisk händelse. **Även om kunskap om Förintelsen är grundläggande för historisk förståelse och folkmordsprevention, är den i sig inte tillräcklig för att motverka samtida antisemitism.** Det krävs ett tydligare fokus på moderna uttryck, inklusive konspirationsteorier, så kallad “anti-sionism” som i praktiken ofta övergår till demonisering av judar, samt hur antisemitism sprids och normaliseras i digitala miljöer. När dessa uttryck inte identifieras riskerar de att passera som legitim samhällskritik och därmed vinna bredare acceptans.

En effektiv strategi måste vara sammanhållen och sträcka sig från förskola till universitet, och omfatta såväl formell som informell utbildning. Antisemitism bör behandlas konsekvent genom hela utbildningssystemet, med åldersanpassade insatser som förstärker demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och respekt för minoriteter. Utbildningsinsatser behöver dessutom integrera medie- och informationskunnighet, så att elever och studenter ges verktyg att identifiera och ifrågasätta desinformation och hat narrativ i digitala miljöer.

Skolan är en central arena. Judiska barn och unga möter i dag antisemitism i klassrum, i skolkorridorer och på sociala plattformar kopplade till skolan. Det ställer krav på lärarutbildning, skolledningar och huvudmän att ha både kunskap och praktiska verktyg att agera. Professionell fortbildning för lärare och skolledare måste vara återkommande och ge stöd i att identifiera, förstå och bemöta samtida antisemitism, inklusive dess Israelrelaterade uttryck. Förebyggande arbete måste omfatta tydliga riktlinjer, strukturer för incidentrapportering och undervisningsmaterial som behandlar antisemitism som ett samtida samhällsproblem, inte enbart som historia.

Även rättsväsendet, brottsbekämpande myndigheter och det civila samhället behöver specialiserad utbildning. Förmågan att identifiera antisemitism i hatbrott, trakasserier och hot är avgörande för korrekt rättstillämpning och förtroende för samhällets institutioner. Utbildningsinsatser för polis, åklagare och andra relevanta aktörer bör därför vara återkommande, obligatoriska och uppdaterade utifrån aktuella uttryck och trender, särskilt med hänsyn till den kraftiga ökningen av antisemitism i digitala miljöer.

Förebyggande arbete behöver också omfatta nyanlända och personer som deltar i integrationsinsatser. Integrationskurser utgör en viktig möjlighet att tidigt förmedla kunskap om antisemitism, Förintelsen, judiskt liv i Sverige och grundläggande demokratiska värderingar. När dessa frågor behandlas öppet, sakligt och i en människorättsbaserad ram bidrar det till att motverka fördomar och polarisering innan de får fäste.

Ett effektivt utbildningsarbete kräver samordning och strategisk inriktning. Regeringar behöver utveckla riktade och kontextanpassade program som tar hänsyn till lokala sociala och kulturella förutsättningar. Internationella ramverk, såsom IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism, utgör ett centralt verktyg för att identifiera och analysera olika uttryck.

Samverkan mellan skola, myndigheter, civilsamhälle, forskare och internationella organisationer är avgörande för att skapa långsiktig effekt.

European Jewish Association och World Jewish Congress betonar att utbildning inte är ett komplement till säkerhetsåtgärder, utan en förutsättning för att dessa på sikt ska bli mindre nödvändiga. Ett samhälle som förstår antisemitism, historiskt och samtida, analogt och digitalt, är ett samhälle som också bättre kan förebygga den.

Vi kräver: Utbildning, kunskap och förebyggande arbete

1. Undervisning om antisemitism ska omfatta dess samtida uttryck, inklusive konspirationsteorier, digital antisemitism och israelrelaterade former, inte enbart Förintelsen som historisk händelse.
2. Lärare och skolledare ska erbjudas återkommande och kvalitetssäkrad fortbildning om samtida antisemitism.
3. Skolor ska ha tydliga riktlinjer, strukturer för incidentrapportering och uppföljning av antisemitiska händelser.
4. Universitet och högskolor ska ha handlingsplaner mot antisemitism och ett uttalat trygghetsansvar för judiska studenter.
5. Kunskap om antisemitism, Förintelsen och judiskt liv i Sverige ska ingå i samhällsorientering och integrationsinsatser för nyanlända.
6. Polis, åklagare och annan rättsvårdande personal ska få återkommande och obligatorisk utbildning om antisemitismens samtida uttrycksformer.
7. Medie- och informationskunnighet ska stärkas i skolan så att elever ges verktyg att identifiera antisemitisk desinformation och hatnarrativ i digitala miljöer.
8. Forskning om antisemitism ska ges långsiktig och stabil finansiering.

3.6 Sveriges ansvar i EU och internationellt

Sveriges agerande i Europeiska unionen och i internationella organisationer påverkar inte bara utrikespolitiken utan också förutsättningarna för judiskt liv i Sverige. När frågor om antisemitism, religionsfrihet och Israel behandlas i Bryssel, Strasbourg eller inom FN-systemet är Sverige en aktiv aktör. De ställningstaganden som görs där får konsekvenser både symboliskt och praktiskt.

Antisemitism är i dag en gränsöverskridande företeelse. Hatkampanjer, extremistiska nätverk och desinformation sprids över nationsgränser. Sverige behöver därför aktivt stödja och genomföra EU:s gemensamma strategi mot antisemitism och säkerställa att internationella åtaganden omsätts i konkret handling. Det gäller samordning mellan medlemsstater, utbyte av bästa praxis och ett tydligt försvar av etablerade definitioner av antisemitism i internationella sammanhang.

Samtidigt har Sverige ett ansvar att värna religionsfriheten när den diskuteras på europeisk nivå. Frågor om kosherslakt och brit milah har under senare år varit föremål för politiska och juridiska processer i flera EU-länder. Även om besluten fattas nationellt påverkas debatten

av ställningstaganden och regelverk på EU-nivå. Sverige bör tydligt markera att judiska traditioner som är centrala för religiös identitet och kontinuitet ska skyddas inom ramen för grundläggande fri- och rättigheter.

Sveriges röst i internationella forum där Israel behandlas är också av betydelse. En ensidig eller oproportionerlig behandling av Israel riskerar att bidra till en retorik som spiller över på judar i Europa och i Sverige. Judar i Sverige ska aldrig hållas kollektivt ansvariga för beslut som fattas av en annan stat. Därför är det viktigt att Sverige verkar för saklighet, proportionalitet och respekt för internationell rätt.

Politikens ansvar är konkret. Det handlar om hur Sverige röstar i internationella organ, hur man formulerar sig i EU-uttalanden, hur man försvarar religionsfriheten i praktiken och hur man säkerställer att internationella samarbeten och biståndsmedel inte bidrar till spridning av antisemitism.

European Jewish Association och World Jewish Congress förväntar sig att Sverige använder sin röst i EU och internationellt för att konsekvent motverka antisemitism och skydda förutsättningarna för judiskt liv, inklusive rätten att utöva centrala religiösa traditioner. Ett land som vill vara en trovärdig försvarare av mänskliga rättigheter globalt måste också tydligt stå upp för dessa rättigheter när de berör den egna minoriteten.

Vi kräver: Sveriges ansvar i EU och internationellt

1. Sverige ska aktivt genomföra och stärka EU:s strategi mot antisemitism.
2. Sverige ska verka för saklig och proportionerlig behandling av Israel i internationella forum.
3. Sverige ska i EU och internationellt tydligt försvara rätten till Brit Milah som en del av religionsfriheten.
4. Sverige ska i EU och internationellt tydligt försvara möjligheten till kosherslakt som en del av religionsfriheten.
5. Sverige ska verka för att IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism används i EU:s och andra internationella institutioners arbete.
6. Svenska biståndsmedel ska inte tilldelas organisationer som sprider eller legitimerar antisemitism.
7. Sverige ska inom EU arbeta för att digitala plattformar effektivt motverkar antisemitisk propaganda och hat.
8. Sverige ska stödja europeiskt informationsutbyte mellan polis och myndigheter för att stärka skyddet av judiska gemenskaper.

DEL 2

Partigranskning

Vad varje riksdagsparti officiellt säger, vad det faktiskt har gjort under mandatperioden 2022 till 2026, och en sammanfattande bedömning. Allt vilar på offentliga källor.

4. Partigranskning

> *Om denna granskning: Avsnittet bygger på offentliga källor per juni 2026: partiprogram, antagna dokument, stämmo- och kongressbeslut, regeringsbeslut, budgetöverenskommelser, voteringar, motioner och uttalanden. Officiell hållning skiljs från enskilda företrädares motioner och uttalanden, som redovisas som underlag. Partierna redovisas i storleksordning efter 2022 års val.*

4.1 Socialdemokraterna

Officiell hållning

Socialdemokraterna har en lång tradition av institutionellt engagemang mot antisemitism. Det var under en socialdemokratiskt ledd regering som Sverige 2020 ställde sig bakom IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism, och IHRA som organisation har sitt ursprung i ett initiativ av dåvarande statsminister Göran Persson 1998. Samtidigt driver partiet en av riksdagens skarpaste linjer mot Israel, och den linjen har djupa rötter. En S-ledd regering erkände Palestina som stat 2014, och utrikesminister Margot Wallström blev under sin tid persona non grata i Israel, som stängde dörren för officiella besök av henne efter hennes krav på en utredning av påstådda utomrättsliga avrättningar. I det uttalande om Gaza som antogs av partikongressen i maj 2025 kräver Socialdemokraterna att EU pausar associeringsavtalet med Israel och inför sanktioner mot ansvariga israeliska befattningshavare. Partiet beskriver utvecklingen som folkfördrivning och etnisk rensning och kräver att all kraft sätts in för att förhindra folkmord. Partiet förespråkar en tvåstatslösning.

Under mandatperioden 2022 till 2026

I opposition står partiet bakom de breda anslagen mot antisemitism och säkerhetsstödet till judiska institutioner, en struktur som tidigare S-regeringar byggt ut, bland annat genom 2018 års statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder och åtgärdsprogrammet mot antisemitism 2022 till 2024. Den utredning som lade grunden för den nu gällande nationella strategin tillsattes under socialdemokratiskt regeringsinnehav, och Sverige stod 2021 värd för Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen.

Samtidigt har partiets företrädare drivit en hård och högljudd linje mot Israel under hela perioden. Partiledaren Magdalena Andersson har upprepat krävt sanktioner och en frysning av EU:s handelsavtal med Israel och beskrivit kriget som en skamfläck i mänsklighetens historia, och partiets utrikespolitiska talesperson har sagt att hårda tag är det enda språk Israel förstår. Enskilda företrädare har gått längre än så. Riksdagsledamoten Jamal El-Haj deltog 2023, trots partiets avrådan, i en palestinsk konferens i Malmö vars ordförande pekats ut för kopplingar till Hamas, och fotograferades när han omfamnade sagda ordföranden. Efter en utdragen och internt kritiserad hantering, lämnade han Socialdemokraterna och sitter nu som politisk vilde i riksdagen.

Sammanfattande bedömning

Socialdemokraterna har en stark institutionell meritlista i arbetet mot antisemitism och har lagt mycket av grunden för dagens politik, från IHRA-definitionen till den utredning som ledde fram till den nationella strategin. Samtidigt står den meritlistan i allt tydligare spänning med partiets utrikespolitiska profil. När ett parti på officiell nivå kräver sanktioner mot Israel och talar om folkfördrivning, etnisk rensning och risk för folkmord, bidrar det till det tonläge där judar i Sverige hålls kollektivt ansvariga för en annan stats agerande, alltså just den israelisering av antisemitismen som beskrivs i avsnitt 3.2. För judiska väljare är de avgörande frågorna framåt om partiet kan hålla isär en hård kritik av Israels regering från den utsatthet som drabbar judar i Sverige, om det agerar snabbare och tydligare mot antisemitism i egna led, och om det vid ett regeringsskifte upprätthåller och bygger ut det strukturella arbete partiet tidigare varit drivande i.

4.2 Sverigedemokraterna

Officiell hållning

Sverigedemokraternas hållning är tudelad. Partiet driver en uttalat Israelvänlig utrikespolitik och profilerar sig tydligt mot antisemitism. Samtidigt har partiet länge drivit att icke-medicinsk omskärelse av pojkar ska förbjudas, med hänvisning till barnets kroppsliga integritet. I den frågan har partiledningen börjat röra sig. I mars 2026 öppnade Jimmie Åkesson för att undanta den judiska minoriteten från ett sådant förbud, med motiveringen att judar är en nationell minoritet med särskilda rättigheter, och partiet har tillsatt en arbetsgrupp för att utreda brit milah. Linjen är dock inte fastslagen och möter internt motstånd, bland annat från Richard Jomshof, som vill ha ett generellt förbud utan undantag. På kostsidan kvarstår partiets politik oförändrad. Partiets djurskyddspolitik omfattar motstånd mot avblodning utan bedövning, krav på märkning av kött från djur som slaktats utan bedövning samt förbud mot import av varor som strider mot intentionerna i den svenska djurskyddslagstiftningen, vilket träffar kosherimporten.

Under mandatperioden 2022 till 2026

I den dagliga politiken hör Sverigedemokraterna i dag till de partier som mest konsekvent stött skyddet av judiskt liv. Genom budgetsamarbetet med regeringen har partiet stått bakom säkerhetssatsningarna för judiska institutioner, och förstärkningen av stödet till Judiska Centralrådet 2023 presenterades av regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna. I utrikespolitiken har partiet drivit förslag om att flytta Sveriges ambassad till Jerusalem och att återta erkännandet av Palestina. Partiet har också på eget initiativ låtit granska sin egen historia. Den vitbok som idéhistorikern Tony Gustafsson tagit fram, med en första del 2022 och en andra del 2025, kartlägger partiets rötter i den rasistiska rörelsen Bevara Sverige Svenskt och hur antisemitism och rasideologi levde kvar i partiets tidiga år, och Jimmie Åkesson bad i samband med detta om ursäkt till dem som drabbats av antisemitism från sverigedemokrater under den tiden. Granskningen har kritiserats för att författarens oberoende ifrågasatts och för att boken tryckts i en mycket liten upplaga, men att ett parti självt låter belysa sin egen problematiska historia är ovanligt. I omskärelsefrågan har enskilda företrädare, främst Richard Jomshof, återkommande motionerat om ett generellt förbud, senast i september 2025, samtidigt som partiledaren under 2026 öppnat för att

undanta judisk omskärelse. Frågan ligger nu hos en intern arbetsgrupp och är ännu inte avgjord.

Sammanfattande bedömning

I den dagliga politiken är Sverigedemokraterna i dag en av de mest konsekventa förespråkarna för judisk säkerhet och för Israels rätt att existera och försvara sig. Partiet har också tagit det ovanliga steget att granska sin egen historia och be om ursäkt för delar av den. I omskärelsefrågan har partiledningen dessutom börjat röra sig, och Jimmie Åkessons öppning för att undanta judisk omskärelse är ett steg i rätt riktning. Två saker kvarstår dock. Dels är partiets politik på kostsidan oförändrad, och importrestriktionerna och märkningskraven skulle i praktiken försvåra tillgången till koshermat. Dels är ett undantag inte detsamma som ett skydd. Att judisk omskärelse skulle vila på ett särskilt undantag gör rätten beroende av politisk välvilja och möjlig att dra tillbaka, till skillnad från ett tydligt och varaktigt skydd för religionsfriheten, en invändning som Judiska Centralrådet själva lyft. De avgörande frågorna framåt är om partiet landar i ett varaktigt skydd snarare än ett villkorat undantag för brit milah, och om det är berett att ompröva den politik som träffar koshermaten.

4.3 Moderaterna

Officiell hållning

Moderaterna leder regeringen och har gjort kampen mot antisemitism och skyddet av judiskt liv till en uttalad prioritering. I religionsfrihetsfrågorna har partiet klargjort att det inte avser införa något förbud mot icke-medicinsk omskärelse, och kosher och brit milah har inte varit föremål för några inskränkande förslag från partiet. Partiet står bakom IHRA:s arbetsdefinition genom regeringens strategi och i EU-arbetet.

Under mandatperioden 2022 till 2026

Under Moderaternas ledning antog regeringen 2025 Sveriges första nationella strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism för perioden 2025 till 2034, och en nationell samordnare har utsetts. Statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder uppgår till 74 miljoner kronor för 2026, ett riktat stöd om 10 miljoner kronor till Judiska Centralrådet infördes 2025 och ytterligare 9 miljoner kronor tillfördes 2026. Statsministern stod 2024 värd för ett symposium om antisemitismen i Sverige, och i juni 2026 begärde partiet en särskild riksdagsdebatt om antisemitism och otillbörlig påverkan på riksdagspartier.

I Israelpolitiken har partiet historiskt haft en Israelvänlig profil, men den linjen har tydligt förskjutits under mandatperioden. Under 2025 drev regeringen på för EU-sanktioner mot extremistiska israeliska ministrar och för en granskning av om Israel lever upp till människorättsvillkoren i associeringsavtalet, och statsministern uttalade i augusti 2025 att det ekonomiska trycket på Israel måste öka och öppnade för att frysa EU:s handelsavtal. Partiet står samtidigt fast vid Israels rätt att existera och att försvara sig och driver ingen bred bojkott.

Sammanfattande bedömning

Moderaterna har under mandatperioden den tydligaste leveransen i fråga om säkerhetsfinansiering, nationell strategi och samordning, och en uttalad vilja att värna religionsfriheten. Samtidigt beslutas säkerhetsanslagen år för år och utgör ännu inte ett långsiktigt och förutsägbart åtagande, och strategins genomslag i hela landet återstår att visa. I Israelpolitiken har partiet rört sig från en tydligt Israelvänlig hållning mot en mer kritisk och påtryckande linje, vilket skapat spänningar både internt och i regeringsunderlaget. För judiska väljare är de avgörande frågorna framåt att en hård kritik av Israels regering hålls isär från judars utsatthet i Sverige, och hur skyddet för kosher och brit milah säkerställs inom ett regeringsunderlag där stödpartiet driver importrestriktioner som träffar koshermaten.

4.4 Vänsterpartiet

Officiell hållning

Vänsterpartiet driver den mest Israelkritiska linjen i riksdagen. Partiet går till val på sanktioner mot Israel, vill att EU ska erkänna Palestina som stat och fullvärdig FN-medlem och kräver återupptaget svenskt stöd till UNRWA. Utvecklingen i Gaza beskrivs av partiet som folkmord. I antagna program är kampen mot rasism central, men antisemitism behandlas sällan som en egen fråga skild från en bredare antirasism, och något uttalat partiställningstagande för IHRA-definitionen finns inte. I religionsfrihetsfrågorna är bilden tunn på partinivå. Partiet förespråkade 2018 en åldersgräns för religiöst motiverad omskärelse, och någon tydlig aktuell partilinje som värnar brit milah eller kosher har inte kunnat beläggas.

Under mandatperioden 2022 till 2026

Partiets riksdagsarbete i dessa frågor har dominerats av Israel och Palestina, med en konsekvent hård linje. Mer anmärkningsvärt är en intern problematik som vuxit till ett mönster. Sedan oktober 2024 är Vänsterpartiet inte längre inbjudet till de judiska församlingarnas minneshögtider, däribland Förintelsens minnesdag. Riksdagsledamoten Lorena Delgado Varas delade en grovt antisemitisk bild om att judar styr världen, fick först en betald så kallad time out, uteslöts ur riksdagsgruppen och satt en tid som politisk vilde, och uteslöts till slut helt ur partiet i augusti 2025, samtidigt som riksdagsledamoten Daniel Riazat. Andra företrädare har lämnat partiet självmant eller blivit vildar i stället för att uteslutas, och i flera fall har partiledningen agerat först efter lång tid och omfattande kritik. Inför valet 2026 framkom att ett tjugotal kandidater på partiets listor spridit antisemitism eller hyllat terrorgrupper och terrorledare.

Sammanfattande bedömning

Vänsterpartiet beskriver sig som Sveriges mest antirasistiska parti och har till slut agerat mot flera företrädare. Men antalet fall, deras återkomst och den tid det ofta tagit innan partiet agerat pekar mot ett strukturellt problem, inte mot enskilda undantag. Att de judiska församlingarna inte längre bjuder in partiet är ett tungt underbetyg. Partiets starkt Israelfokuserade profil, inklusive att officiellt beskriva kriget som folkmord, riskerar dessutom att bidra till den israelisering av antisemitismen som beskrivs i avsnitt 3.2. För judiska väljare

är de avgörande frågorna framåt om partiet kan bygga varaktiga interna strukturer mot antisemitism, återupprätta förtroendet hos de judiska församlingarna och hålla isär en hård kritik av Israel från judars utsatthet i Sverige.

4.5 Centerpartiet

Officiell hållning

Centerpartiet betonar religionsfrihet och liberal demokrati i sitt stämmoprogram, och partiet har en lång tradition av att värna minoriteters rättigheter. I antisemitismfrågan föreslog partiet i samband med riksdagens särskilda debatt 2023 att anslaget för arbetet mot antisemitism skulle fördubblas och permanentas. I omskärelsefrågan är partiets historia central. Partistämman 2019 beslutade, mot partiledningens vilja och drivet av ungdomsförbundet, att verka för ett förbud mot icke-medicinsk omskärelse av pojkar, ett beslut som mötte stark kritik från bland andra Judiska Centralrådet. Beslutet revs upp av stämman 2021, där partiledningens linje vann med 247 röster mot 216. Partiet motsätter sig därmed inte längre omskärelse. I utrikespolitiken förespråkar partiet en tvåstatslösning och har varit kritiskt till Israels krigföring i Gaza.

Under mandatperioden 2022 till 2026

Partiet har suttit i opposition. Omskärelsefrågan, med stämmobeslutet 2019 och uppgörelsen med det 2021, är den mest framträdande episoden och har lämnat ett dokumenterat avtryck av intern spänning, där partiledningen landade i att värna religionsfriheten. I budgetsammanhang har partiet drivit på för ett stärkt och mer långsiktigt anslag mot antisemitism. Partiet har inte profilerat sig med egna förslag som inskränker kosher eller brit milah, och har inte heller drivit några egna initiativ för judisk säkerhet utöver anslagsfrågan.

Sammanfattande bedömning

Centerpartiet har rättat den linje som 2019 oroade judiska företrädare och markerar i dag tydligt för religionsfrihet. Den interna spänningen i omskärelsefrågan är samtidigt dokumenterad, och eftersom förbudslinjen drevs av ungdomsförbundet är den avgörande frågan framåt om partiet kan ge ett tydligt och varaktigt besked om att rätten till brit milah värnas, så att osäkerheten från 2019 inte återkommer. På säkerhets- och utbildningsområdet har partiet uttryckt stöd men i begränsad omfattning utvecklat en egen profil, vilket gör partiets svar i valkompassen särskilt intressanta.

4.6 Kristdemokraterna

Officiell hållning

Kristdemokraterna ingår i regeringen och har en tydlig profil i frågorna. Partiet har en uttalat Israelvänlig hållning, med företrädare som motionerat om att flytta Sveriges ambassad till Jerusalem, och religionsfriheten, inklusive judisk religionsutövning som kosher och brit milah, har en framträdande plats i partiets politik. Partiet har också drivit att IHRA:s arbetsdefinition ska integreras i undervisningen i grundskola och gymnasium.

Under mandatperioden 2022 till 2026

Socialminister Jakob Forssmed, kristdemokrat, har tillsammans med kulturministern presenterat och beslutat om förstärkningarna av säkerhetsstödet till judiska institutioner, inklusive det riktade stödet till Judiska Centralrådet. Partiets riksdagsledamöter har motionerat om att IHRA-definitionen ska användas i skolan och om säkerheten kring verksamheter med judisk profil, och partiet har varit drivande i regeringens samlade arbete för judiskt liv. I utrikespolitiken har partiet konsekvent intagit en Israelvänlig hållning.

Sammanfattande bedömning

Kristdemokraterna hör till de partier som ligger närmast dokumentets prioriteringar, med ett tydligt engagemang för säkerhet, utbildning och religionsfrihet. De avgörande frågorna framåt handlar mindre om viljeinriktning och mer om genomförande, om att åtagandena blir långsiktiga snarare än årsvisa och att utbildningsförslagen omsätts i praktiken. Som regeringsparti är Kristdemokraterna också svaret skyldiga om hur skyddet för kosher och brit milah säkerställs när stödpartiet Sverigedemokraterna officiellt driver en politik som motarbetar koshermaten och ännu inte landat i frågan om brit milah.

4.7 Miljöpartiet

Officiell hållning

Miljöpartiet betonar mänskliga rättigheter och minoritetsskydd. Partiet ingick i den regering som erkände Palestina 2014 och är starkt kritiskt till Israels krigföring i Gaza. I flera av dokumentets kärnfrågor, däribland säkerhetsfinansieringens långsiktighet och det praktiska skyddet av religionsfriheten, är partiets position inte tydligt formulerad på partinivå.

Under mandatperioden 2022 till 2026

Partiet har i riksdagen lyft skyddet av judiska församlingar, bland annat genom skriftliga frågor om polisens förmåga att skydda judiska institutioner mot återkommande brott. Samtidigt har partiets engagemang i hög grad kanaliserats genom skarp kritik av Israels krigföring i Gaza. Partiet har inte profilerat sig med egna initiativ för säkerhetsfinansiering eller religionsfrihet på samma sätt.

Sammanfattande bedömning

Miljöpartiet har visat engagemang för judisk säkerhet i enskilda frågor, men bilden på partinivå är tunn i flera av de mest avgörande frågorna. Partiets historia rymmer dessutom ett av de tydligaste fallen av israeliserad antisemitism i svensk politik. Bostadsminister Mehmet Kaplan tvingades avgå 2016 sedan det framkommit att han jämfört Israels behandling av palestinier med Nazitysklands behandling av judar, en liknelse som Svenska kommittén mot antisemitism och Expo beskrev som antisemitisk, och att han haft samröre med den högerextrema turkiska organisationen Grå vargarna och den islamistiska rörelsen Milli Görüs. Även om fallet ligger några år tillbaka och Kaplan senare lämnade partiet, illustrerar det just den israeliserade antisemitism som beskrivs i avsnitt 3.2. De avgörande frågorna framåt är om partiet kan ge tydliga besked om långsiktig säkerhetsfinansiering och om skyddet av religionsfriheten, inklusive brit milah och kosher, och om en hård Israelkritik kan hållas isär från judars utsatthet i Sverige.

4.8 Liberalerna

Officiell hållning

Liberalerna har en lång tradition av engagemang mot antisemitism och för religionsfrihet. Partiet har historiskt försvarat skäktning som förenlig med religionsfriheten och står bakom IHRA:s arbetsdefinition. Som regeringsparti ansvarar Liberalerna för utbildningsdepartementet, som är centralt för genomförandet av den nationella strategins kunskapsdelar.

Under mandatperioden 2022 till 2026

Liberalerna tog initiativ till riksdagens särskilda debatt om antisemitismen i november 2023. Som ansvarigt parti för utbildningsdepartementet har Liberalerna varit drivande i satsningar på utbildning om Förintelsen och antisemitism och i statsbidraget för judiska studier i skolan. Partiet står som regeringsparti bakom säkerhetsförstärkningarna för judiska institutioner och har en uttalat Israelvänlig hållning.

Sammanfattande bedömning

Liberalerna hör tillsammans med Kristdemokraterna till de partier som ligger närmast dokumentets prioriteringar, med en historisk tydlighet i religionsfrihetsfrågorna och ett tydligt ansvar för utbildningsdelen. De avgörande frågorna framåt är om utbildningsåtagandena når hela vägen ut i skolan och om partiets försvar av judisk religionsutövning hålls fast även när det möter motstånd. Liberalerna delar dessutom med övriga regeringspartier frågan om hur skyddet för kosher och brit milah säkerställs, givet att stödpartiet Sverigedemokraterna officiellt driver importrestriktioner som träffar koshermaten.

5. Dialog och uppföljning

Detta dokument utgör startpunkten för dialogen med riksdagspartierna. EJA och WJC kommer att skicka dokumentet till samtliga partier och ser fram emot fortsatta samtal både före och efter valet.

5.1 Uppföljning efter valet

Arbetet tar inte slut på valdagen. Efter valet följer vi upp partiernas åtaganden under mandatperioden, i regeringsförklaring, budgetar, lagstiftning och faktiskt agerande i riksdagen, i EU och i internationella forum.

5.2 Användning av civilsamhälle och media

Dokumentet är offentligt. Judiska organisationer, civilsamhälle och media är fria att använda materialet som saklig grund i valbevakning, debatt och eget påverkansarbete.

6. Avslutning och kontakt

Ett levande judiskt liv i Sverige är en tillgång för hela landet. Judisk historia i Sverige är svensk historia, och judars möjlighet att leva öppet, tryggt och fullt ut är ett mått på styrkan i det svenska samhällets demokratiska åtaganden.

Politikens ansvar är långsiktigt. De frågor som beskrivs i detta dokument avgörs inte av en enskild valrörelse, utan av uthålligt arbete över mandatperioder: stabil säkerhetsfinansiering, konsekvent rättstillämpning, kunskap genom hela utbildningssystemet och ett tydligt försvar av religionsfriheten, i Sverige, i EU och internationellt.

European Jewish Association och World Jewish Congress bjuder in samtliga riksdagspartier till fortsatt dialog och samarbete. Vårt mål är gemensamt: ett Sverige där judar kan leva synligt och tryggt, utan särskilda villkor, och där antisemitism konsekvent motverkas som det hot mot demokratin den är.

För European Jewish Association

David Lega
Generalsekreterare
davidlega@ejassociation.eu

För World Jewish Congress

Jessica Lewin
Director of Security
jessica.lewin@wjc.org

Källor i urval

Underlag för nulägesbild och partigranskning, per juni 2026.

- Regeringen: Strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism i Sverige 2025-2034 (maj 2025) samt uppföljning efter ett år (mars 2026).
- Regeringen: Pressmeddelande om förstärkt stöd till Judiska Centralrådet för säkerhetshöjande åtgärder, vårändringsbudgeten 2026 (mars 2026).
- Riksdagen: Svar på skriftlig fråga 2024/25:632 om skydd av judiska församlingen (justitieminister Gunnar Strömmer), med redovisning av säkerhetsbidragets utveckling.
- Riksdagen: Särskild debatt om antisemitismen i Sverige, 21 november 2023 (protokoll 2023/24:33).
- Riksdagen: Motion 2025/26:562 om förbud mot icke-medicinsk omskärelse samt motion 2025/26:570 om förbud mot halal- och koscherslakt (Richard Jomshof, SD).
- Riksdagen: Interpellationsdebatt om förbud mot icke-medicinsk omskärelse, 26 september 2023, med regeringens besked att förbud inte avses införas.
- Riksdagen: Betänkande 2025/26:UU15 Situationen i Israel och Palestina, med motioner från SD om återtaget erkännande av Palestina och från KD om ambassadflytt till Jerusalem.
- Riksdagen: Motion 2024/25:1733 om tydligare ramverk för att identifiera antisemitism (Mathias Bengtsson, KD).
- Vänsterpartiet: Inför EU-sanktioner mot Israel (valbudskap) samt motion 2025/26:3440 om Israels ockupation av Palestina.
- Socialdemokraterna: Israel och Palestina (partiets webbplats).
- SVT Nyheter: Centerpartiet svänger om krav på omskärelse av pojkar (september 2021).
- SVT Nyheter: Regeringen: Ökat stöd till judiska församlingar ska stärka säkerheten (oktober 2023).
- SVT Nyheter: Valet 2026, rapportering om Vänsterpartiets strykningar av kandidater och Moderaternas begäran om särskild debatt (juni 2026).
- Forum för levande historia: Antisemitism (faktaunderlag, 2025) samt IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism.
- Brottsförebyggande rådet: Statistik och fördjupningsstudier om antisemitiska hatbrott.